

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ PERSONAL FINANCE

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΕΚΘΕΣΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης
Διευθύντρια: Κ. Σπύρου

Επιμέλεια έκθεσης

Μ. Κορδάκης   Ν. Δουγέκος

Κείμενα

Δ. Παπαδοπούλου	Ι. Σκοτίδα	Ε. Αργύρη
Α. Μόμτσια	Σ. Κροκιδά	Σ. Ανυφαντάκη
Α. Καλιοντζόγλου	Β. Μπάμπη	Γ. Τσιατούρας
Σ. Χρυσομάλλης	Κ. Πάπιστας	Π. Σέμπος
Γ. Πεφάνης	Γ. Μουτσώκος	Ε. Γκέβρου
Χ. Θεοδωράκη		
Θ. Αντωνακάκη	Α. Παϊσίου	Ε. Ράπτη
Μ. Κορδάκης	Γ. Σεφερλής	

Γλωσσική επιμέλεια

Γ. Σεφερλής   Χ. Λιναρδάκη

Γραφιστικός σχεδιασμός

Ε. Παναγιωτίδη   Ν. Δουγέκος

Μοντάζ, εκτύπωση και βιβλιοδεσία

Ίδρυμα Εκτύπωσης Τραπεζογραμματίων και Αξιών
της Τράπεζας της Ελλάδος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5	Πρόλογος
7	Ευχαριστίες
9	Εισαγωγή
10	Ανάγκες και επιθυμίες
12	Βασικές κατηγορίες αγαθών / υπηρεσιών
14	Εισόδημα
15	Οικονομικές αποφάσεις
16	Quiz: Τι τύπος καταναλωτή είσαι;
18	Προϋπολογισμός
19	Πληρωμές χωρίς μετρητά
20	Αποταμίευση
21	Πίστωση
22	Πληθωρισμός
23	Χαρακτηριστικά ασφαλείας τραπεζογραμματίων
24	Χαρακτηριστικά ασφαλείας κερμάτων
25	Ψηφιακές απάτες
26	10 προτροπές για ασφαλέστερες συναλλαγές
28	10 «δεν πρέπει» για ασφαλέστερες συναλλαγές
30	Κρυπτονομίσματα
31	Ψηφιακό νόμισμα κεντρικών τραπεζών CDBC
32	Ανοιχτή χρηματοοικονομική
33	Τεχνητή νοημοσύνη
34	Βιωσιμότητα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση αποτελεί κρίσιμο ζητούμενο για τη χρηματοοικονομική ένταξη, η οποία μπορεί να συμβάλει στη μείωση της εισοδηματικής ανισότητας και στην ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην κοινωνία.

Άτομα με γνώσεις χρηματοοικονομικής είναι λιγότερο πιθανό να πέσουν θύματα εκμετάλλευσης ή απάτης, ή να προβούν σε υπερβολικό δανεισμό και είναι πιο αποτελεσματικά στον σχεδιασμό της συνταξιοδότησής τους. Επίσης, συμμετέχουν πιο ενεργά στις χρηματοπιστωτικές αγορές και αξιοποιούν συχνότερα τις χρηματοοικονομικές τεχνολογίες.

Στον επιχειρηματικό τομέα, η επιτυχία και η ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συχνά εξαρτώνται από την απόκτηση οικονομικών γνώσεων και δεξιοτήτων.

Η έκθεση «Προσωπικά Οικονομικά» στο Μουσείο της Τράπεζας της Ελλάδος στοχεύει στην ενδυνάμωση τόσο των μαθητών και των νέων ενηλίκων όσο και του ευρύτερου κοινού. Αυτό το πραγματοποιεί παρέχοντας απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την αποτελεσματική διαχείριση των προσωπικών τους οικονομικών, με στόχο τη μακροχρόνια οικονομική ευημερία.

Τυπώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2024

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης

Ελ. Βενιζέλου 21, 102 50 Αθήνα

Τηλ. 210 320 3562

© 2024 – ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ISBN: 978-618-5536-61-9 (print)

ISBN: 978-618-5536-60-2 (online)

DOI: <https://doi.org/10.52903/ccrd.c1.2024>

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του έργου «Εθνική Στρατηγική Χρηματοοικονομικού Εγγραμματισμού για την Ελλάδα», η έκθεση «Προσωπικά Οικονομικά» μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για δράσεις χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης: Συμβάλλοντας στη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων και την ασφαλή χρήση παραδοσιακών και ψηφιακών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, αποβλέπει στην οικονομική ευημερία του πολίτη και τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, χωρίς αποκλεισμούς.

Γιάννης Στουρνάρας

Διοικητής

Οι αποφάσεις που καθημερινά λαμβάνουμε απαιτούν όλο και περισσότερες οικονομικές γνώσεις, καθώς τα χρηματοοικονομικά διαδραματίζουν πλέον κεντρικό ρόλο στη ζωή μας.

Η εκπαιδευτική έκθεση «Προσωπικά Οικονομικά» του Μουσείου της Τράπεζας της Ελλάδος εστιάζει στη διαχείριση των οικονομικών ενός νοικοκυριού και περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό, ηλεκτρομηχανικά και ψηφιακά διαδραστικά εκθέματα. Ξεκινώντας από τη διάκριση ανάμεσα σε ανάγκη και επιθυμία, καλύπτει θέματα όπως: οικονομικές αποφάσεις, εισόδημα, οικονομικός προγραμματισμός, αποταμίευση, πίστωση, πληθωρισμός, ψηφιακές απάτες και πλαστό χρήμα. Επιπλέον, αναφέρεται στην επίδραση των οικονομικών στην κλιματική αλλαγή και εξετάζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας, με τρόπους όπως οι ψηφιακές πληρωμές, η ανοιχτή χρηματοοικονομική, η τεχνητή νοημοσύνη, τα κρυπτονομίσματα και το ψηφιακό νόμισμα κεντρικών τραπεζών.

Η έκθεση «Προσωπικά Οικονομικά» υλοποιήθηκε με την πολύτιμη συμβολή στελεχών της Τράπεζας από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών (κ.κ. Δάφνη Παπαδοπούλου, Ιφιγένεια Σκοτίδα, Ελένη Αργύρη, Αγγελική Μόμτσια, Στυλιανή-Ιριδα Κροκιδά, Σοφία Ανυφαντάκη) και από τον Κόμβο Καινοτομίας της (κ.κ. Αλέξανδρος Καλιοντζόγλου, Βάλια Μπάμπη, Γιώργος Τσιατούρας, Στέλιος Χρυσομάλλης, Κωνσταντίνος Πάπιστας, Παναγιώτης Σέμπος, Γεράσιμος Πεφάνης, Γιώργος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μουτσώκος, Ελένη Γκέβρου, Χριστίνα Θεοδωράκη), τα οποία ευχαριστούμε θερμά.

Ευχαριστίες επίσης οφείλονται στο *Κέντρο Κλιματικής Αλλαγής και Βιωσιμότητας* της Τράπεζας για τη συνεισφορά του σε θέματα που αφορούν το κλίμα και τη βιωσιμότητα.

Για την τεχνική υποστήριξη της έκθεσης, ευχαριστούμε τη *Διεύθυνση Τεχνικής και Διοικητικής Υποστήριξης* και τη *Διεύθυνση Πληροφορικής*.

Για τα θέματα επικοινωνίας, ευχαριστούμε τη *Μονάδα Επικοινωνίας* και τον *Σύμβουλο Διοίκησης* κ. Σπύρο Φράγκο.

Τέλος, εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας προς την *Τράπεζα της Ιταλίας* για την παραχώρηση των δικαιωμάτων έκδοσης στα ελληνικά της εξαιρετικά χρήσιμης για τον οικονομικό αλφαριθμητικό σειράς βιβλίων «Όλοι για έναν – Οικονομία για όλους», η οποία διατίθεται δωρεάν στους επισκέπτες.

Ελπίδα μας είναι η εκπαιδευτική έκθεση «Προσωπικά Οικονομικά» να συνεισφέρει στην ενίσχυση των οικονομικών γνώσεων και πρακτικών τόσο των μαθητών και των μαθητριών όσο και του ευρύτερου κοινού.

Μάνος Κορδάκης

Υποδιευθυντής

Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης

Με τον όρο «**προσωπικά οικονομικά**» (personal finance) αναφερόμαστε στον τρόπο με τον οποίο ένα **νοικοκυριό** (είτε ένα άτομο είτε μια οικογένεια) επιλέγει να μεριμνά για τα οικονομικά του, δηλαδή τα χρήματά του.

Ποιος όμως είναι ο αποδοτικότερος τρόπος να **διαχειρίζεται** ένα νοικοκυριό τους **περιορισμένους πόρους** που έχει στη διάθεση του, ώστε να ικανοποιεί όσο καλύτερα γίνεται τις **ανάγκες** και τις **επιθυμίες** των μελών του;

Η κατάκτηση των προσωπικών οικονομικών είναι ένα ταξίδι που απαιτεί αφοσίωση, πειθαρχία και δέσμευση για **διά βίου μάθηση**. Για να μπορούμε να πάρουμε τον έλεγχο του οικονομικού μας μέλλοντος, να πετύχουμε τους στόχους μας και να απολαύσουμε την ηρεμία που συνεπάγεται η οικονομική σταθερότητα, πρέπει να αποκτήσουμε λίγες βασικές γνώσεις και να αναπτύξουμε κάποιες απλές δεξιότητες, οι κυριότερες από τις οποίες παρουσιάζονται εδώ.

ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ

Το οικονομικό πρόβλημα κάθε κοινωνίας πηγάζει από τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ του πλήθους των **αναγκών** που οι άνθρωποι επιδιώκουν να ικανοποιήσουν και των περιορισμένων μέσων (**αγαθών** ή **υπηρεσιών**) που υπάρχουν για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών. Το οικονομικό πρόβλημα παραμένει **άλυτο**.

Όλα όσα αγοράζουμε, είναι είτε αγαθά είτε υπηρεσίες. Συνήθως χωρίζονται σε δύο κατηγορίες – σε εκείνα που πραγματικά **χρειαζόμαστε** για την επιβίωσή μας και σε εκείνα που απλώς **επιθυμούμε**. Το να γνωρίζουμε σε ποια κατηγορία ανήκουν αυτά που σχεδιάζουμε να αποκτήσουμε αποτελεί ένα εξαιρετικό σημείο εκκίνησης για να πάρουμε μια απόφαση σχετικά με το τι θα αγοράσουμε.

Άσκηση

1. Φαντάσου ότι περπατάς στους διαδρόμους ενός μεγάλου καταστήματος. Πώς αποφασίζεις αν αξίζει να ξοδέψεις χρήματα για κάτι;
2. Ποιες είναι οι ερωτήσεις που μπορείς να κάνεις στον εαυτό σου για να προσδιορίσεις αν ένα αντικείμενο είναι ανάγκη ή επιθυμία;
3. Έχεις 300 ευρώ. Βρες 3 είδη που επιθυμείς και 3 είδη που έχεις ανάγκη να αγοράσεις με τα χρήματα που έχεις.
4. Σκέψου 3 αντικείμενα που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ανάγκη για κάποιους ανθρώπους, αλλά επιθυμία για κάποιους άλλους.

Δες το βίντεο
ανάγκες-επιθυμίες

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ / ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άσκηση

Έχοντας κατά νου το ποσό που διαθέτεις για έναν μήνα, γράψε 3 **αγαθά / υπηρεσίες** που αποτελούν για σένα **ανάγκη** και 3 ακόμη που θα **επιθυμούσες** να αγοράσεις.

Βρες σε ποια από τις **12 βασικές κατηγορίες** αγαθών / υπηρεσιών (που απεικονίζονται δεξιά) ανήκει το καθένα, και σημείωσε τα αντίστοιχα ποσά που πιστεύεις ότι απαιτούνται.

ΑΝΑΓΚΗ

Αγαθό / υπηρεσία:
π.χ. αθλητικά παπούτσια

Κατηγορία:
π.χ. ένδυση & υπόδηση

Ποσό:
π.χ. €80

1. _____
2. _____
3. _____

ΕΠΙΘΥΜΙΑ

Αγαθό / υπηρεσία:
π.χ. ταξίδι στη Ρώμη

Κατηγορία:
π.χ. αναψυχή & πολιτισμός

Ποσό:
π.χ. €1.000

1. _____
2. _____
3. _____

ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Το εισόδημα είναι το **άθροισμα** των εισροών (εσόδων) που συγκεντρώνει κάποιος από την εργασία του ή αξιοποιώντας τα αγαθά που έχει στην κατοχή του.

Άσκηση

Τι σου αρέσει να κάνεις;

Με βάση την προσωπική σου κατάσταση, απάντησε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Ποια θέματα σου αρέσει να μελετάς; Ποια είναι τα μαθήματα που σου αρέσουν περισσότερο στο σχολείο;
2. Ποιες δεξιότητες έχεις; Ποια πιστεύεις ότι είναι η πιο ξεχωριστή σου δεξιότητα ή η περιοχή ειδίκευσής σου;
3. Ποια είναι τα ενδιαφέροντά σου εκτός σχολείου ή δουλειάς;
4. Θυμάσαι μια κατάσταση στην οποία βοήθησες να οργανωθεί η εργασία των άλλων;
5. Περιγράψε μια κατάσταση στην οποία δούλεψες με μια ομάδα για να πετύχετε έναν στόχο.
6. Προσδιόρισε το είδος της δουλειάς που θα σου άρεσε.

Με βάση τις απαντήσεις που έδωσες, ονόμασε δύο θέσεις εργασίας που θα σε ικανοποιούσαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Χρησιμοποιούμε χρήματα καθημερινά. Ωστόσο, δεν γνωρίζουμε πάντα πώς ή γιατί καταλήγουμε σε συγκεκριμένες οικονομικές αποφάσεις.

Οι αποφάσεις μας σε σχέση με την αποταμίευση, την κατανάλωση ή την επένδυση του εισοδήματός μας αφορούν πρωτίστως την **προσωπική** μας οικονομική ασφάλεια και ευημερία, αλλά επηρεάζουν και τη **συνολική** οικονομία.

Κατά τη διατύπωση των διαφόρων οικονομικών μοντέλων που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της επιστήμης των οικονομικών, γίνεται πάντα η παραδοχή ότι όλοι οι άνθρωποι λειτουργούμε **απολύτως ορθολογικά**. Αυτό σημαίνει ότι μπορούμε να εκφράσουμε τις προτιμήσεις μας για εναλλακτικά διαθέσιμα σενάρια, ότι οι επιλογές μας συμφωνούν με τις προτιμήσεις μας και, τέλος, ότι είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε επαρκώς αυτά τα εναλλακτικά διαθέσιμα σενάρια και τις πιθανότητες πραγματοποίησής τους.

Στόχος μας είναι, αφού εξετάσουμε διεξοδικά όλες τις υπάρχουσες πληροφορίες με διαύγεια, να εντοπίσουμε όλα τα πιθανά σενάρια και να επιλέξουμε εκείνο που **μεγιστοποιεί** την ευημερία μας.

QUIZ: ΤΙ ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΕΙΣΑΙ;

1

Αποταμίευση

- A. Ξέρω ότι πρέπει να κάνω αποταμίευση, αλλά δεν φαίνεται ποτέ να μπορώ.
- B. Μου αρέσει πολύ να αποταμιεύω. Το έχω πάντα στο μυαλό μου.
- Γ. Δυσκολεύομαι να αποταμιεύσω χρήματα και αυτό με ενοχλεί μερικές φορές.
- Δ. Ξοδεύω μόνο για πράγματα που πραγματικά χρειάζομαι.
- Ε. Η αποταμίευση μου έρχεται φυσικά. Αποταμιεύω τακτικά.

2

Πιστωτικές κάρτες

- A. Συχνά ξεχνάω να πληρώσω τους λογαριασμούς μου.
- B. Δεν με πειράζει να κάνω πολλές αγορές με την πιστωτική μου κάρτα, αν ξέρω ότι μπορώ να τις εξοφλήσω με άνεση. Αλλά, αν δεν μπορώ, το σκέφτομαι πολύ για να κάνω μια αγορά.
- Γ. Τείνω να χρησιμοποιώ συχνά πιστωτικές κάρτες, αλλά πάντα καταβάλλω την ελάχιστη πληρωμή.
- Δ. Θα προτιμούσα να μην έχω καθόλου πιστωτική κάρτα, γιατί μπορεί να κάνω αγορές που δεν είναι απαραίτητες.
- Ε. Αποφεύγω πάντα να χρησιμοποιώ πιστωτική κάρτα. Προτιμώ να πληρώνω με μετρητά ή επιταγή.

3

Όταν θέλω ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, αλλά κοστίζει περισσότερο από ό,τι έχω

- A. Θα το αγοράσω και θα βρω πώς να το πληρώσω αργότερα.
- B. Αποταμιεύω πρώτα για αυτό και στη συνέχεια το αγοράζω.
- Γ. Θα το αγοράσω, ακόμα και αν δεν έχω την οικονομική δυνατότητα.
- Δ. Τα περισσότερα από τα πράγματα που θέλω δεν είναι είδη πολυτελείας, οπότε μπορώ να τα πληρώσω οικονομικά. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν θέλω πολύ κάτι εξωφρενικό, μπορεί να το αγοράσω, αλλά η αγορά του θα με κάνει να νιώσω πολύ άβολα.
- Ε. Εάν το αντικείμενο είναι πολύ σημαντικό για μένα και καταφέρω να προσαρμόσω τον προϋπολογισμό μου, θα το αγοράσω. Αν δεν είναι τόσο σημαντικό, δεν θα κάνω την αγορά.

4

Όταν νιώθω ψυχολογικά πεσμένος

- A. Το να ξοδεύω χρήματα δεν μου φτιάχνει τη διάθεση.
- B. Το να σχεδιάζω πώς θα βγάλω περισσότερα χρήματα με κάνει να νιώθω καλύτερα.
- Γ. Το να ξοδεύω χρήματα πάντα με ενθουσιάζει.
- Δ. Οι δαπάνες απλώς με κάνουν να νιώθω χειρότερα. Οι αγορές δεν έχουν καμία σχέση με την ευτυχία.
- Ε. Το τελευταίο πράγμα που θα έκανα είναι δαπάνες, αλλά το να αποταμιεύσω περισσότερα χρήματα ή να κάνω μια σταθερή επένδυση μπορεί να ανεβάσει τη διάθεσή μου.

5

Αν κέρδιζα ένα εκατομμύριο ευρώ στο λαχείο, η πρώτη μου αντίδραση θα ήταν

- A. Θα ήμουν εντελώς σοκαρισμένος, δεν θα είχα ιδέα πώς να το χειριστώ.
- B. Θα ήμουν πολύ χαρούμενος. Θα άρχιζα αμέσως να σκέφτομαι πώς να αυξήσω αυτά τα χρήματα και ταυτόχρονα να τα χρησιμοποιήσω για τη δική μου απόλαυση.
- Γ. Θα ήμουν τρελά ενθουσιασμένος, συνειδητοποιώντας ότι από εδώ και πέρα θα μπορούσα να αγοράσω ό,τι ήθελα!
- Δ. Θα ένιωθα λίγο ένοχος, αναλογιζόμενος όλους τους ανθρώπους που δεν έχουν τίποτα. Θα σκεφτόμουν πώς να χρησιμοποιήσω μερικά από τα χρήματά μου για να βοηθήσω άλλους.
- Ε. Θα ένιωθα συγκλονισμένος, αλλά και πολύ ανακουφισμένος που το μέλλον μου θα ήταν πλέον ασφαλές.

Το ποσό που κερδίζεις στο λαχείο είναι πάντα μικρό σε σχέση με το ποσό που κερδίζεις στο καζίνο.

Ποσοστά κερδών στο καζίνο

Το ποσοστό κερδών στο καζίνο είναι πάντα μικρό σε σχέση με το ποσό που κερδίζεις στο καζίνο.

Ποσοστά κερδών στο καζίνο

Το ποσοστό κερδών στο καζίνο είναι πάντα μικρό σε σχέση με το ποσό που κερδίζεις στο καζίνο.

Ποσοστά κερδών στο καζίνο

Το ποσοστό κερδών στο καζίνο είναι πάντα μικρό σε σχέση με το ποσό που κερδίζεις στο καζίνο.

Ποσοστά κερδών στο καζίνο

Το ποσοστό κερδών στο καζίνο είναι πάντα μικρό σε σχέση με το ποσό που κερδίζεις στο καζίνο.

Ποσοστά κερδών στο καζίνο

Απαιτήσεις

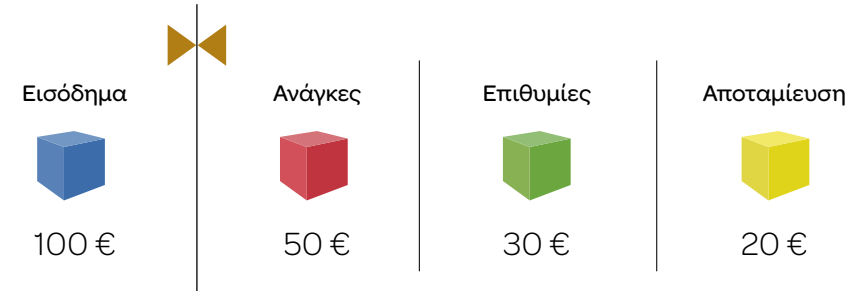
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΡΗΤΑ

Προϋπολογισμός (budget) ονομάζεται η καταγραφή, συνήθως σε ένα ηλεκτρονικό ή έντυπο έγγραφο, της **πρόβλεψης** όλων των εσόδων / εξόδων μας για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, π.χ. έναν μήνα.

Μια από τις θεμελιώδεις έννοιες που πρέπει να εξετάζεται σε κάθε καλό προϋπολογισμό είναι η διάκριση μεταξύ **τακτικών** και **έκτακτων** εξόδων (και, κατ' αναλογία, μεταξύ τακτικών και έκτακτων εσόδων). Τα τακτικά έξοδα επαναλαμβάνονται και είναι προβλέψιμα, δηλαδή μπορούν να προγραμματιστούν: φόροι και τέλη, σέρβις για το μηχανάκι, ετήσια συντήρηση των εγκαταστάσεων θέρμανσης, κ.λπ. Τα έκτακτα έξοδα, αντιθέτως, είναι εξ ορισμού κάτι πιο σπάνιο, κάτι που πρέπει να φροντίσουμε σε περίπτωση απροσδόκητου γεγονότος ή κάποιου απρόβλεπτου συμβάντος (π.χ. απρόοπτο ζήτημα υγείας ή αντικατάσταση του ψυγείου μας που έχει χαλάσει).

Έτσι, γενικά προσπαθούμε ο προϋπολογισμός μας (έσοδα / έξοδα) να είναι **ισοζυγισμένος**.

Για να κάνουμε μια ηλεκτρονική πληρωμή είναι απαραίτητο να έχουμε έναν **λογαριασμό πληρωμών**, ο οποίος τηρείται σε έναν **Πάροχο Υπηρεσιών Πληρωμών** (ΠΥΠ) δηλαδή ένα πιστωτικό ίδρυμα (π.χ. μια τράπεζα), ένα ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος ή ένα ίδρυμα πληρωμών.

Μέσω ενός λογαριασμού πληρωμών μπορούμε να κάνουμε απλές συναλλαγές, όπως κατάθεση ή ανάληψη μετρητών, καθώς και πιο σύνθετες, όπως άμεσες πληρωμές, μεταφορά χρημάτων σε άλλο φυσικό πρόσωπο ή εταιρία, αυτόματη εξόφληση οφειλών (π.χ. λογαριασμός ρεύματος) και πληρωμές με κάρτα.

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ

Η αποταμίευση κάποιου **μέρους του εισοδήματός μας** είναι σημαντική για την αντιμετώπιση δαπανών που δεν θα μπορούσαν να καλυφθούν από τα τρέχοντα έσοδα, είτε γιατί είναι απρόβλεπτες (όπως η αιφνίδια ανάγκη επισκευής μιας ηλεκτρικής συσκευής) είτε γιατί είναι πολύ υψηλές (καινούργιο αυτοκίνητο ή διαμέρισμα). Στην πρώτη περίπτωση, η αποταμίευση γίνεται για **έκτακτες ανάγκες**, ενώ στη δεύτερη για **μεγάλες αγορές**.

Άσκηση:

Τώρα ή αργότερα; Τι θα προτιμούσες;
Να έχεις 50 ευρώ τώρα ή 100 ευρώ
την επόμενη εβδομάδα;

Γράψε μια επεξήγηση της επιλογής σου.
Στη συνέχεια, συζήτησε την επιλογή και
το σκεπτικό σου με έναν συμμαθητή.

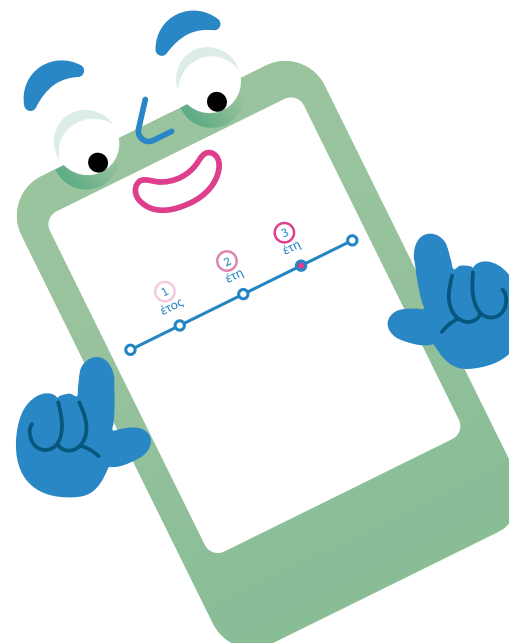
Δες το βίντεο
αποταμίευση

ΠΙΣΤΩΣΗ

Η λέξη «πίστωση» προέρχεται από τη λέξη **πίστη** και εμπεριέχει την έννοια της «εμπιστοσύνης». Η πίστωση λοιπόν αποτελεί ποσό που δίνεται με την πίστη ότι θα επιστραφεί. Γι' αυτό, άλλωστε, στην τραπεζική γλώσσα η πίστωση αποκαλείται και πίστη. Η πίστωση δηλαδή είναι ο **δανεισμός**.

Η πρόσβαση σε ένα δάνειο μας δίνει τη δυνατότητα να αποκτήσουμε άμεσα ένα αγαθό που χρειαζόμαστε ή επιθυμούμε. Ταυτόχρονα όμως απαιτεί να **δεσμευτούμε** ότι θα επιστρέψουμε όλο το ποσό, συν τον **τόκο** που αναλογεί, καθώς πρέπει να αποπληρώσουμε κάποτε το δάνειο που πήραμε.

Δες το βίντεο
πίστωση

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Ο πληθωρισμός δείχνει πόσο αυξάνονται οι τιμές των αγαθών (όπως τα τρόφιμα ή τα ρούχα) και των υπηρεσιών (όπως οι υπηρεσίες ενός λογιστή) με την πάροδο του χρόνου. Συνήθως μετράμε τον πληθωρισμό συγκρίνοντας τις **τιμές** ενός καλαθιού **αγαθών** και **υπηρεσιών** σήμερα, σε σχέση με τις τιμές τους πριν από έναν χρόνο.

Άσκηση

Με δικά σου λόγια, εξήγησε πώς ο πληθωρισμός επηρεάζει τις αποταμιεύσεις σου.

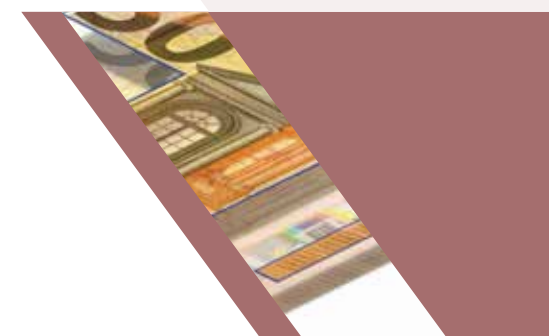
Δες την ιστοσελίδα της έκθεσης πληθωρισμός

Δες περισσότερα για τα χαρακτηριστικά ασφαλείας τραπεζογραμματίων

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

Στην Τράπεζα της Ελλάδος και στο Ευρωσύστημα εργαζόμαστε διαρκώς με σκοπό να παρέχουμε την εγγύηση ότι τα τραπεζογραμμάτια ευρώ είναι ασφαλή, προστατευμένα και ανθεκτικά στη φθορά.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΕΡΜΑΤΩΝ

Στα κέρματα ευρώ έχουν ενσωματωθεί μηχανικώς αναγνώσιμα χαρακτηριστικά υψηλής ασφαλείας. Έτσι τα κέρματα μπορούν να χρησιμοποιούνται σε μηχανές πώλησης σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, ανεξάρτητα από τον τόπο έκδοσής τους.

Για τα κέρματα του 1 και των 2 ευρώ έχει χρησιμοποιηθεί προηγμένη σύνθεση από δύο μέταλλα και τρία στρώματα.

Το υλικό των κερμάτων των 10, 20 και 50 λεπτών είναι ένα μοναδικό κράμα (Nordic gold), το οποίο λιώνει δύσκολα και χρησιμοποιείται αποκλειστικά σε κέρματα.

Τα γράμματα στη στεφάνη του κέρματος των 2 ευρώ και η χρήση μιας μοναδικής μεταλλικής σύνθεσης για τα κέρματα των 10, 20 και 50 λεπτών τα προστατεύουν από την παραχάραξη.

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΑΠΑΤΕΣ

Καθώς προοδευτικά οι συναλλαγές μας έχουν γίνει σε μεγάλο βαθμό ψηφιακές, σήμερα ένας μεγάλος αριθμός από οικονομικές απάτες έχει μεταφερθεί στον ψηφιακό κόσμο. **Προσοχή!**

Δες το βίντεο
αν το πατήσεις,
θα την πατήσεις

10 ΠΡΟΤΡΟΠΕΣ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

10 Προσοχή στις αγγελίες

9 Επιβλέπω τακτικά κινήσεις

8 <https://...> και λουκέτο

7 Ακριβής ηλεκτρονική διεύθυνση

6 Όχι βιαστικές ενέργειες

5 Προσοχή στο ασυνήθιστο

4 Μηνύματα Viber

3 Ειδοποιήσεις ενεργοποίησης

2 Ενεργές ειδοποιήσεις (alerts)

1 Προσοχή στο κείμενο OTPs μηνυμάτων

1

Προσοχή στο κείμενο OTPs μηνυμάτων

Προσοχή στο συνοδευτικό κείμενο των μηνυμάτων που λαμβάνεις όταν περιέχουν αναγνωριστικούς αριθμούς μίας χρήσης (OTPs). Οι συναλλαγές πρέπει να είναι αποτέλεσμα δικών σου ενεργειών.

2

Ενεργές ειδοποιήσεις (alerts)

Σε όλες τις συσκευές σου να έχεις πάντα ενεργοποιημένες τις ειδοποιήσεις (alerts), ενημερωμένο λογισμικό και προστασία antivirus.

3

Ειδοποιήσεις ενεργοποίησης

Αν λάβεις ειδοποίηση σχετικά με την ενεργοποίηση νέων συσκευών, ψηφιακών πορτοφολιών ή μεταφοράς κεφαλαίων χωρίς προηγούμενη δική σου ενέργεια, επικοινωνήσε αμέσως με τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σου.

4

Μηνύματα Viber

Προσοχή σε μηνύματα από τρίτες υπηρεσίες ανταλλαγής μηνυμάτων (όπως το Viber), σχετικά με ενεργοποίηση της υπηρεσίας σε νέα συσκευή χωρίς προηγούμενη δική σου ενέργεια. Επικοινωνήσε αμέσως με τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σου.

5

Προσοχή στο ασυνήθιστο

Παρατηρείς κάποια ασυνήθιστη κατάσταση κατά τη χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής; Επικοινωνήσε αμέσως με τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σου.

6

Όχι βιαστικές ενέργειες

Αγνόησε και απόρριψε τυχόν μηνύματα που σε καλούν σε βιαστικές ενέργειες για δήθεν αποτροπή ανεπιθύμητων καταστάσεων ως προς τον τραπεζικό λογαριασμό ή την κάρτα πληρωμών σου (π.χ. επικείμενο κλείδωμα, εντοπισμός ύποπτης συναλλαγής, ανάγκη επιβεβαίωσης στοιχείων, κ.λπ.).

7

Ακριβής ηλεκτρονική διεύθυνση

Για να εισέλθεις στην υπηρεσία ηλεκτρονικής τραπεζικής του παρόχου σου μέσω υπολογιστή, πληκτρολόγησε την ακριβή ηλεκτρονική διεύθυνση και αγνόησε τους χορηγούμενους συνδέσμους που εμφανίζονται στις μηχανές αναζήτησης.

8

<https://...> και λουκέτο

Προσοχή στην ηλεκτρονική διεύθυνση της ιστοσελίδας της τράπεζάς σου. Βεβαιώσου ότι δεν υπάρχουν λάθη και παραλλαγές και ότι γίνεται χρήση «<https://...>» (ή ότι εμφανίζεται το σύμβολο του λουκέτου).

9

Επιβλέπω τακτικά κινήσεις

Να ελέγχεις τακτικά τις κινήσεις των λογαριασμών σου.

10

Προσοχή στις αγγελίες

Δείξε προσοχή όταν αναρτάς δημόσια αγγελίες ή εκφράζεις ενδιαφέρον για αγγελίες άλλων.

10 «ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ» ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

10 Απατηλό μήνυμα

9 Ανακοινώσεις για απάτες

8 Ενημερώσεις ασφάλειας και alerts

7 Υποτιθέμενοι πάροχοι υπηρεσιών

6 Προσωπικά στοιχεία / δεδομένα πληρωμών

5 Πρόσωπα που υπόσχονται

4 Δημόσια και απροστάτευτα WiFi δίκτυα

3 Λογισμικό αμφίβολης προέλευσης

2 Επισυναπτόμενα αμφίβολης προέλευσης

1 Συνδέσμοι και QR code

1

Συνδέσμοι και QR code

Μην ακολουθείς συνδέσμους και QR codes που λαμβάνεις μέσω μηνυμάτων (SMS ή e-mail).

2

Επισυναπτόμενα αμφίβολης προέλευσης

Μην ανοίγεις αρχεία επισυναπτόμενα σε μηνύματα αμφίβολης προέλευσης.

3

Λογισμικό αμφίβολης προέλευσης

Μην εγκαθιστάς αμφίβολης προέλευσης λογισμικό στους προσωπικούς σου υπολογιστές ή/και ανεπίσημες εφαρμογές στις έξυπνες συσκευές σου.

4

Δημόσια και απροστάτευτα WiFi δίκτυα

Μην κάνεις χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής μέσω σύνδεσης από δημόσια ή/και απροστάτευτα δίκτυα WiFi.

5

Πρόσωπα που υπόσχονται

Μην εμπιστεύεσαι άτομα που σε καλούν και υπόσχονται χρήματα ή επενδυτικά προϊόντα με υψηλές αποδόσεις, ή σε ενημερώνουν για μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

6

Προσωπικά στοιχεία / δεδομένα πληρωμών

Μην αποκαλύπτεις σε τρίτους διαπιστευτήρια (κωδικούς σύνδεσης / πρόσβασης), αναγνωριστικούς αριθμούς μίας χρήσης (OTPs), δεδομένα πληρωμών ή άλλες προσωπικές πληροφορίες (ΑΦΜ, ΑΜΚΑ, αριθμό τηλεφώνου, διεύθυνση κατοικίας, κ.λπ.).

7

Υποτιθέμενοι πάροχοι υπηρεσιών

Μην ανταποκρίνεσαι σε αναπάντεχες κλήσεις από υποτιθέμενους παρόχους υπηρεσιών (Microsoft, ΕΛΤΑ, ΔΕΗ, Εφορία, Τράπεζα, κ.λπ.) αν δεν έχεις υποβάλει εσύ κάποιο σχετικό αίτημα.

8

Ενημερώσεις ασφάλειας και alerts

Μην αγνοείς τυχόν ενημερώσεις ασφάλειας ή/και ειδοποιήσεις (alerts) από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών ή τους τεχνολογικούς παρόχους που χρησιμοποιείς (π.χ. σύνδεση σε google account από νέα συσκευή).

9

Ανακοινώσεις για απάτες

Μην αδιαφορείς για τις επίσημες ανακοινώσεις των αρχών ή/και των παρόχων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σου σχετικά με απάτες.

10

Απατηλό μήνυμα

Μην ξεχνάς ότι ένα απατηλό μήνυμα (e-mail ή SMS) μπορεί να εμφανίζει ως αποστολέα τη διεύθυνση ή το όνομα οποιουδήποτε φορέα.

ΚΡΥΠΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Τα σύγχρονα κρυπτονομίσματα αποτελούν μια αποκεντρωμένη ψηφιακή μορφή χρήματος. **Δεν εκδίδονται** και **δεν εποπτεύονται** από κεντρική αρχή, ελέγχονται αποκλειστικά από τους κατόχους τους. Η «εξόρυξη» τους (mining) γίνεται μέσω μιας σειράς πράξεων που εκτελούν ηλεκτρονικοί υπολογιστές.

Στα περισσότερα κρυπτονομίσματα, πυλώνας του συστήματός τους είναι η τεχνολογία «**blockchain**» που αποτελεί μια κατανεμημένη δομή βάσης δεδομένων. Το blockchain (αλυσίδα από τμήματα με ομαδοποιημένες συναλλαγές χρηστών χωρίς δυνατότητα διαγραφής) χρησιμεύει ως **δημόσιο καθολικό κρυπτογραφημένων συναλλαγών**, διατηρείται και ενημερώνεται από τους χρήστες του και πιστοποιεί ψηφιακά οποιαδήποτε συναλλαγή.

Οι συναλλαγές με κρυπτονομίσματα είναι **ανώνυμες**, καταγράφονται σε ενιαίο μητρώο και είναι **προσβάσιμες ανά πάσα στιγμή** από τους συμμετέχοντες.

ΨΗΦΙΑΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ CBDC

Σταδιακά, η χρήση των μετρητών φθίνει, ενώ αυξάνεται η χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος σε πολλές και διάφορες μορφές. Στο πλαίσιο αυτό, οι κεντρικές τράπεζες εξετάζουν την έκδοση ενός **ψηφιακού νομίσματος**, γνωστού πλέον με το αρκτικόλεξο **CBDC** (Central Bank Digital Currency). Στην ουσία, πρόκειται για ένα «ψηφιακό χαρτονόμισμα» το οποίο θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε από το ευρύ κοινό για πληρωμές – σε αυτή την περίπτωση αναφερόμαστε σε CBDC λιανικής (retail) – είτε μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τον διακανονισμό συναλλαγών στις χρηματοπιστωτικές αγορές – οπότε μιλάμε για CBDC χονδρικής (wholesale).

Στην ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εξετάζει τη δημιουργία ενός CBDC σε ευρώ με την ονομασία «**ψηφιακό ευρώ**» (digital euro).

Προσδιορίζοντας το CBDC με μία πρόταση θα λέγαμε ότι είναι το **ψηφιακό ισοδύναμο των μετρητών**. Θα εκδίδεται από την **Κεντρική Τράπεζα** και θα είναι διαθέσιμο για χρήση σε όλους τους πολίτες. Θα λειτουργεί συμπληρωματικά προς τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα, αποτελώντας μια πρόσθετη επιλογή πληρωμής.

Αναφερόμαστε επομένως σε νόμιμο χρήμα που εκπληρώνει και τις τρεις λειτουργίες του χρήματος: αποτελεί **μέσο πληρωμών** για συναλλαγές, **λογιστική μονάδα** αποτίμησης κάθε είδους αγαθών και υπηρεσιών, και **μέσο αποθήκευσης αξίας** (αφορά δηλαδή και την αποταμίευση).

ΑΝΟΙΧΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η Ανοιχτή Χρηματοοικονομική (Open Finance) αποτελεί το φυσικό επακόλουθο της Ανοιχτής Τραπεζικής (Open Banking).

Χαρακτηρίζεται από μεθόδους και μηχανισμούς για τον **διαμοιρασμό δεδομένων** μεταξύ διαφορετικών παρόχων (τράπεζες, ιδρύματα πληρωμών, ασφαλιστικές εταιρίες, κ.λπ.) και τη δημιουργία ενός **ανοιχτού οικοσυστήματος** στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Στόχος του είναι να εξαλείψει τα όποια εμπόδια και να επιτρέψει την **ενοποίηση** μεταξύ διαφορετικών **χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, πλατφορμών και παρόχων**.

Όπως η Ανοιχτή Τραπεζική άνοιξε την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικά δεδομένα και ειδικότερα σε δεδομένα πληρωμών, η Ανοιχτή Χρηματοοικονομική επεκτείνει αυτή την ιδέα για να συμπεριλάβει ένα **ευρύτερο φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές**, όπως δανεισμό, επενδύσεις, ασφαλίσσεις και άλλες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, βασιζόμενες στα οικονομικά δεδομένα των ίδιων των καταναλωτών.

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Ένα σύστημα τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) αποτελεί ένα πληροφοριακό σύστημα, το οποίο δέχεται δεδομένα και πληροφορίες και, βάσει συγκεκριμένων τεχνικών ή μεθόδων, επιδιώκει την **εξυπηρέτηση ανθρώπινων στόχων**, παράγοντας αποτελέσματα τα οποία επηρεάζουν τα περιβάλλοντα με τα οποία αλληλεπιδρά.

Τα αποτελέσματα μπορεί να λάβουν τη μορφή **περιεχομένου** (π.χ. εικόνες, μουσική ή κείμενο), **εκτιμήσεων, συστάσεων** ή/και **αποφάσεων**. Ένας άνθρωπος μπορεί να εκλάβει την αλληλεπίδραση ως αποτέλεσμα λογικής σκέψης ή ως αυτόνομη δράση, εξ ου και η χρήση του όρου «**νοημοσύνη**»!

Σήμερα, τα συστήματα αυτά έχουν εξελιχθεί σημαντικά και βρίσκουν **ευρεία εφαρμογή** σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, κυρίως για δύο λόγους: έχουν αυξηθεί εκθετικά οι **υπολογιστικές δυνατότητες** των πληροφοριακών συστημάτων και υπάρχουν αποθηκευμένοι τεράστιοι **όγκοι δεδομένων**, οι οποίοι αυξάνονται με ασύλληπτους ρυθμούς!

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, όπως οι τράπεζες, ήδη εφαρμόζουν τεχνικές ΤΝ για τον **εντοπισμό απατηλών συναλλαγών**, την **αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας**, την **παροχή επενδυτικών συμβουλών**, καθώς επίσης και την **επικοινωνία** και παροχή βοήθειας προς τους πελάτες τους με τη μορφή **chatbots**.

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η ανθρώπινη δραστηριότητα – συμπεριλαμβανομένης της καταναλωτικής συμπεριφοράς – ασκεί ολοένα περισσότερη **πίεση στη φύση**, με αποτέλεσμα να μειώνεται η ικανότητα της τελευταίας να υποστηρίξει τη ζωή στον πλανήτη. Με βάση το συνολικό αποτύπωμά μας στη φύση, υπολογίζεται ότι θα χρειαζόμασταν **1,6 πλανήτες Γη** για να διατηρήσουμε τον ίδιο τρόπο ζωής.

Οι καταναλωτές χρειάζονται **επιλογές** σε αγαθά και υπηρεσίες, που να είναι **προσιτές** από οικονομικής πλευράς αλλά και **βιώσιμες**, ενώ η παροχή επαρκούς **ενημέρωσης** για τη σημασία των βιώσιμων επιλογών είναι απαραίτητη προκειμένου να μπορούν να αξιολογούν ορθά τις διαθέσιμες πληροφορίες πριν πάρουν μια **οικονομική απόφαση**.

Δες την ιστοσελίδα
της έκθεσης
προσωπικά οικονομικά

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ PERSONAL FINANCE

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Αμερικής 3, 102 50 Αθήνα
Τηλ.: 210 320 4444 | museum@bankofgreece.gr
museum.bankofgreece.gr | www.facebook.com/BoGMuseum

